

**Letni delovni načrt
ŠOLSKA PREHRANA
2024/2025**

1. PREHRANA NA SPLOŠNO

Prehrana v otroškem obdobju je zelo pomembna, saj se takrat telo razvija, raste in oblikujejo se prehranske navade otrok. Naš cilj v vrtcu in osnovni šoli je razviti in ohranjati zdrave prehranske navade, ki jih bo otrok razvijal skozi vse življenje, zadostiti zadosten vnos hranilnih snovi, s čimer se pokrivajo energetske in fiziološke potrebe otroka.

Prehrana mora biti uravnotežena, varovalna, varna, kakovostna in zdrava. Pri tem so nam v pomoč veljavni dokumenti s področja prehrane. Zdrave prehranjevalne navade pri otroku oblikujemo s skupnim načrtovanjem prehrane, s skupnim uživanjem jedi, potrebno je skrbeti za prijetno vzdušje pri prehranjevanju ter otroka spodbujati k temu, naj hrano poskusi kljub temu, da je še ne pozna. Otrok pri prehranjevanju velikokrat posnema odrasle, zato moramo biti na omenjene dejavnike, ki vplivajo na odnos do hrane pri otrocih, posebno pozorni.

1.1. Število in razporeditev dnevnih obrokov

V Osnovni šoli Cerkno imamo eno centralno kuhinjo, kjer se pripravljajo obroki za 10 skupin predšolskih otrok v vrtcu in vse učence v osnovni šoli od 1. do 9. razreda ter eno razdelilno kuhinjo:

- **Centralna kuhinja:** locirana je v Osnovni šoli Cerkno, tam dnevno pripravijo malice za povprečno 350 učencev in okrog 200 kosil (s tem šolskim letom bo na voljo tudi popoldanska malica) ter zajtrke, dopoldanske malice, kosila in popoldanske malice za okrog 170 predšolskih otrok. Pripravlja se tudi dietne obroke.
Hrano iz centralne v razdelilno kuhinjo in naprej v različne skupine vrtca, transportirajo zaposleni v razdelilni ali centralni kuhinji, s pomočjo vozička in namenskih transportnih posod. Pripravlja se obroke tudi za zunanje odjemalce.
- **Razdelilna kuhinja:** locirana je v Vrtcu Petra Klepca, ki stoji poleg Osnovne šole Cerkno, dnevno se tam razdeli zajtrk, dopoldansko malico, kosilo in popoldansko malico za okrog 170 otrok.

VRTEC – časovna razporeditev obrokov (na približno 2-3 ure):

Zajtrk: 8:00

Dopoldanska malica: okrog 10:00 (sadje, zelenjava)

Kosilo: med 11:15 in 11:30

Popoldanska malica: 14:00 do 14:30

V jutranjem času imajo v vrtcu na razpolago tudi piškote, za tiste otroke, ki jih pripeljejo zelo zgodaj.

OSNOVNA ŠOLA – časovna razporeditev obrokov

Malica: 9:05 (razredna stopnja) ali 9:50 (predmetna stopnja)

Kosilo: od 12:00 do 14:00

Popoldanska malica: po 14:00 (samo za razredno stopnjo)

Učencem sta v jedilnici na voljo sadje iz šolske sheme in voda iz vodnega bara.

1.2. Prilagojena prehrana

DIETNA PREHRANA

V našem vrtcu in šoli imajo nekateri otroci različne diete in alergije, povezane s prehrano. Zato je tudi prehrana za otroke z dietami ustrezno prilagojena glede na njihove potrebe oz. omejitve pri uživanju določenih živil. Najpogostejše diete oz. alergije so naslednje: alergija na jajca, mleko, oreščke in arašide in sladkorna dieta. Za otroke, ki potrebujejo dietno prehrano, morajo starši obvezno predložiti zdravniško potrdilo o določeni vrsti diete, sicer otroci niso upravičeni do dietnega obroka. Dietna obravnava poteka individualno za vsakega otroka posebej.

Vrste živil, ki se uporabljajo kot zamenjave za tista živila, ki jih otroci z alergijami ne smejo uživati:

- Celiakija: kruh brez glutena, moka brez glutena, ostali izdelki, ki ne vsebujejo glutena (riž, ajda, proso).
- Alergija na mleko: sojin napitek, rižev napitek, ovseni napitek, sadni napitki, sojin jogurt, riževi deserti.
- Alergija na jajca: brezjajčne testenine, biskvit brez jajc, palačinke brez jajc, ostali izdelki in pecivo brez jajc.
- Ostale alergije: zamenjave živil, ki ne vsebujejo snovi, katerih otrok z dieto oz. alergijo ne sme uživati.

Na tem področju izvajamo nabavo dietnih živil, pripravljamo prilagojene dietne jedilnike, organizator prehrane sodeluje pri dietni prehrani z zaposlenimi v kuhinji, s starši in s strokovnimi delavci.

NAJMLAJŠI V VRTCU

Z najmanjšo starostno skupino otrok, starosti 1-2 leti so jedilniki in sama priprava obrokov prilagojena njihovim zmožnostim in potrebam prehranjevanja. Prve mesece uvajanja v vrtec v novem šolskem letu (do meseca novembra, po potrebi tudi dlje), se za najmlajše otroke pripravlja mlečne zajtrke, pripravo kosila se prilagaja glede sposobnosti prehranjevanja otrok te starosti (manj začinjeno, bolj sesekljana hrana..). Prav tako je po potrebi prilagojena popoldanska malica (npr. sadne kaše..) – vse v dogovoru z vodstvom vrtca in vzgojiteljicami.

1.3. Odjave/prijave in cene obrokov

OSNOVNA ŠOLA

Šola za vse učence obvezno organizira dopoldansko malico. Kot dodatno ponudbo pripravlja tudi kosila in popoldanske malice. Cena dopoldanske malice je določena s sklepom ministra, pristojnega za izobraževanje in znaša za starše 1,10 eur. Ceno kosila določi šola, za učence od 1.-5. razreda trenutno znaša 2,80 eur, za učence od 6.-9. razreda 3,10 eur, cena popoldanske malice je 0,60 eur.

S prijavo na šolsko prehrano nastopi dolžnost učenca oz. staršev, da bo spoštoval pravila šolske

prehrane, plačal prispevek za šolsko prehrano, pravočasno odjavil posamezni obrok skladno s pravili šolske prehrane, plačal polno ceno obroka, če obroka ni pravočasno odjavil, šoli v 30 dneh sporočil vsako spremembo podatkov, ki jih je podal v prijavi na prehrano.

Junija 2022 je Svet zavoda OŠ Cerkno sprejel nova Pravila o šolski prehrani, ki so dostopna na povezavi: <http://www.os-cerkno.si/prehrana-2/>

PRIJAVA/ODJAVA OBROKOV

Prijavnice na šolsko prehrano za novo šolsko leto starši oddate v mesecu juniju, kdor želi ureditev vzorca koriščenja obrokov (torej v primeru, da bo otrok hodil na kosilo samo določene dneve v tednu), to sporoči preko elektronske pošte: prehrana@os-cerkno.si.

Starši sami prijavljate ali odjavljate vse obroke preko spletne aplikacije mojaMALICA, ki je dostopna na spletni strani šole: <https://malica.os-cerkno.si/>

Posamezen obrok je pravočasno prijavljen oziroma odjavljen, če se ga prijavi/odjavi do 7.30 tekočega dne (velja enako za obe malici in kosilo). Po tej uri se aplikacija zaklene in obrokov ni možno več spreminjati.

Izjema: učenec, ki mu pripada subvencija za malico oziroma kosilo in ga starši zaradi bolezni ali izrednih okoliščin ne morete pravočasno odjaviti oziroma ne more prevzeti obroka, ima pravico do subvencije za malico oziroma kosilo za prvi dan odsotnosti, vendar ne za naslednje dni. Ker se aplikacija ob 7.30 zaklene vsem staršem, v tem primeru starši na elektronski naslov prehrana@os-cerkno.si pošljete obvestilo z utemeljitvijo odsotnosti zaradi zgoraj navedenih razlogov.

POPOLDANSKA MALICA

Za učence od 1. – 5. razreda, ki v šoli ostajajo po 14. uri je tudi v letošnjem šolskem letu na voljo popoldanska malica. Prijava na ta obrok se izvede skupaj s prijavo na malico in kosilo. Cena malice je 0,60 eur. Odjave in prijave na obrok potekajo preko spletne aplikacije Moja malica.

SUBVENCIONIRANJE OBROKOV

Podatke o upravičenosti do subvencije prehrane šola pridobi preko centra za socialno delo, podlaga za odločanje je veljavna odločba o otroškem dodatku. Staršem so podatki o upravičenosti, dostopni na odločbi za otroški dodatek ali na lokalnem CSD. Šola za učence, ki jih ne prijavite na malico oziroma kosilo nima pravice pridobivati podatkov o subvenciji. Starši sami iz odločbe o otroškem dodatku ugotovite, ali je vaš otrok upravičen do brezplačne malice oziroma kosila. Za vse subvencionirane obroke velja, da jih je v primeru odsotnosti otroka potrebno pravočasno odjaviti, prav tako kot nesubvencionirana, saj ministrstvo krije samo koriščene obroke. Neodjavljena in nekoriščena kosila pa morate starši kljub subvenciji plačati sami.

KORIŠČENJE OBROKOV

Na področju evidentiranja koriščenja malic in kosil ni sprememb glede na lansko šolsko leto: odsotne učence evidentirajo dežurni učenci ob kontroli učitelja, pri koriščenju kosil se

uporabljajo evidenčni ključki. Učenec je dolžan sam poskrbeti za dosledno evidentiranje kosila. Neevidentiranih kosil staršem ne poračunavamo. Uvedli smo dodaten monitor v kuhinji, namenjen zgolj učencem tik ob čitalcu, kjer se izpiše otrokovo ime, če se pravilno evidentira. Vsi mlajši otroci so s strani učiteljic podaljšanega bivanja v prvih dneh pouka dodatno oziroma ponovno poučeni o pravilnem evidentiranju.

EVIDENČNI KLJUČKI

Za evidentiranje šolske prehrane (kosilo) se uporablja evidenčne ključke. Učenci 1. razreda, ki se prijavijo na kosilo dobijo na začetku šolskega leta ključek pri razredniku, ostali učenci pa v tajništvu šole. Za uporabo ključka se plača kavcija, ki se povrne ob preklicu prijave prehrane za nedoločen čas med letom oziroma najkasneje ob zaključku šolanja, če učenec odda nepoškodovan ključek. Če učenec ključek izgubi, mora v najkrajšem možnem času zaprositi za nov ključek v tajništvu šole. Za izgubljeni ključek se plača odškodnina.

VRTEC

V vrtcu organizirana prehrana vključuje zajtrk, dopoldansko malico in kosilo in popoldansko malico. Trenutno cena za prehrano za celodnevni program znaša 2,33 eur, za poldnevni program pa 1,92 eur. Če so otroci naročeni tudi na popoldansko malico in odidejo iz vrtca že prej, jo odnesejo domov.

V primeru, da otrok ni prisoten v vrtcu, se za prvi dan odsotnosti strošek prehrane ne odšteje, od drugega dne odsotnosti pa se prehrana odšteva.

2. NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA OBROKOV

Zaposleni:

Gregor Ozebek, vodja kuhinje, 05 37 29 012

Gabrijela Močnik, vodja prehrane, gabrijela.mocnik@oscerkno.si

2.1. Smernice za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Pri organizaciji šolske prehrane se upoštevajo nove smernice, ki so v veljavo stopile letošnjem šolskem letu: [Smernice za prehranjevanje v vzgojno izobraževalnih zavodih](#). Sprejel jih je strokovni svet RS za splošno izobraževanje na 231. seji dne 23. novembra 2023.

2.2. Pravila o šolski prehrani

Na Osnovni šoli Cerklje je Svet zavoda OŠ Cerklje na podlagi Zakona o šolski prehrani junija 2022 sprejel [Pravila o šolski prehrani](#), ki so dostopna na spletni strani šole. Z njimi so natančneje določeni postopki, ki zagotavljajo evidentiranje, nadzor nad koriščenjem obrokov, čas in način odjave posameznega obroka, ravnanje z neprevzetimi obroki ter načini seznaitve učencev oziroma dijakov in staršev.

Organizacija šolske prehrane je sestavni del vzgojno-izobraževalnih dejavnosti vsakega vzgojno-izobraževalnega zavoda. Organizator šolske prehrane in vsi, ki se ukvarjajo z organizacijo šolske prehrane v vzgojno – izobraževalnih zavodih, morajo upoštevati osnovna načela šolske prehrane:

- načelo strokovnosti in strokovnega usposabljanja
- načelo strokovne avtonomnosti
- načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja
- načelo aktualnosti
- načelo celostnega pristopa
- načelo ekonomičnosti
- načelo evalvacije lastnega dela.

Poleg navedenih osnovnih načel pa moramo pri organizaciji šolske prehrane zasledovati predvsem omenjene vidike:

- ZDRAVSTVENI VIDIK: zagotoviti ustrezno prehrano, ki temelji na fizioloških potrebah otrok in mladostnikov ter s tem vpliva na zdravstveno stanje prebivalstva.
- EKONOMSKI VIDIK: ekonomična poraba virov in sredstev vloženih v organizirano prehrano.
- SOCIALNI VIDIK: ustvariti enake možnosti za ustrezno in pravilno prehranjevanje vseh otrok in mladostnikov.

2.3. Lokalno pridelana živila

V Osnovni šoli Cerkno se trudimo, da učencem in otrokom ponudimo čim več lokalno pridelanih živil. Vrsto let že sodelujemo z različnimi lokalnimi dobavitelji mleka in mlečnih izdelkov, medu, sadja in zelenjave, sokov, kruha in peciv, jajc, nekaterih mesnih izdelkov...Vsako leto se delež lokalno pridelanih živil na jedilniku povečuje.

2.4. Oblikovanje jedilnika (vrtec, šola)

PRIPOROČENI DNEVNI ENERGIJSKI VNOSI IN KOLIČINE HRANIL		starost	1-3 let	4-6 let	7-9 let	10-12 let	13-14 let	15-18 let
Hranila	Priporočeni dnevni energijski vnosi	MJ	5,0	6,4	7,9	9,6	10,9	11,8
Beljakovine	10 - 15 %	g	29 - 44	38 - 57	46 - 70	56 - 84	64 - 96	69 - 104
Maščobe	< 30 (35) % (< 30(40) %)*	g	< 40 (54)*	< 52 (61)	< 64 (75)	< 78 (91)	<88 (103)	< 95
Nasičene maščobne kisline	< 10 %	g	<13	<17	<21	<26	<29	<32
Ogljikovi hidrati	> 50 %	g	>146	>189	>232	>282	>320	>346
Enostavni sladkorji	< 10 %	g	<29	<38	<46	<56	<64	<69
Prehranska vlaknina	> 10 g na 4,18 MJ (1000 kcal)	g	>12	>15	>19	>23	>26	>28

OPOMBA:

* Za starostno skupino do dopolnjenega četrtega leta starosti

- držimo se načela pestrosti in visoke kvalitete živil
- vzpostavljen imamo notranji nadzor nad živili in postopki od nabave do zaužitja
- izbiramo sezonska živila
- živila morajo biti sveža
- izogibamo se prečiščenim živilom in industrijsko pripravljenim jedem
- ribe uvrščamo na jedilnik povprečno 1x tedensko
- vsaj 1x tedensko pripravimo brezmesni obrok
- poudarek dajemo vključevanju stročnic (leča, grah, fižol, čičerika..)
- poudarek dajemo vključevanju kaš (ajdova, ovsena, prosena kaša, pira..), saj so biološko enakovredno nadomestilo za meso
- v vrtcu skušamo v vsakodnevno prehrano vključiti mleko ali mlečne izdelke
- vsak dan otroci v vrtcu za dopoldansko malico dobijo sadje ali zelenjavo
- pri pripravi obrokov ne uporabljamo nobenih umetnih dodatkov za izboljšanje okusa
- večino peciv pripravimo v domači kuhinji
- pri pripravi jedi večinoma uporabljamo zdrave načine toplotne obdelave (dušenje, kuhanje, pečenje – namesto cvrtja)
- omejujemo porabo sladkorja, soli in nezdravih maščob
- kot sestavni del obrokov občasno ponudimo sokove brez sladkorjev, 100% sokove ali čaj z medom
- omejujemo uživanje belega kruha in ga nadomeščamo z ajdovim, rženim, polbelim, pirinim, črnim, ovsenim...
- uporabljamo kvalitetne maščobe ter zmanjšujemo uporabo margarin
- učenci imajo ves dan na razpolago napitke brez sladkorjev: voda, nesladkan čaj, limonada..
- pogosteje pripravljamo hrano, ki jo imajo otroci in učenci radi, vendar v skladu s prehranskimi smernicami
- povečujemo delež lokalno pridelanih živil
- povečujemo delež eko in bio pridelanih živil
- spodbujamo otroke k pitju vode
- zmanjšujemo odpadno embalažo, odpadno hrano in druge odpadke
- poudarek dajemo namazom pripravljenim v domači kuhinji.

3. OSNOVNE NALOGE ORGANIZATORJA PREHRANE

3.1. Načrtovanje prehrane

- priprava letnega delovnega načrta za izvajanje prehrane in skrb za izvajanje le-tega
- upoštevanje standardov in smernic zdravega prehranjevanja
- sestava tedenskih jedilnikov za vrtec in osnovno šolo
- izdelava dietnih jedilnikov
- aktivno sodelovanje pri izvedbi javnih naročil za živila

- raziskava slovenskega tržišča glede ponudbe lokalno pridelanih živil in morebitno sklepanje novih pogodb
- sodelovanje z dobavitelji, reklamacije
- spremljanje organizacije priprave, razdeljevanja in uživanja obrokov, dopolnjevanje in spreminjanje
- uvajanje novih receptov jedi
- sprejemanje reklamacij v zvezi s prehrano (starši, zaposleni) in ukrepanje
- sodelovanje s starši otrok, ki potrebujejo dietno prehrano
- po potrebi nabava osnovnih sredstev v kuhinji
- svetovanje in pomoč vsem zaposlenim v kuhinji
- sodelovanje z zunanjimi institucijami
- sodelovanje pri projektih vezanih na prehrano
- priprava občasnih aktivnosti na temo prehrane.

3.2. Sodelovanje pri projektih vezanih na prehrano

ŠOLSKA SHEMA SADJA, ZELENJAVE IN MLEKA – samo za OŠ

Šola se že vrsto let vključuje v evropski projekt evropska »Šolska shema sadja, zelenjave in mleka«. V okviru sheme se učencem zagotavlja brezplačno sadje, zelenjavo ter mleko in mlečne izdelke, lokalnega porekla, ki jih običajno ponudimo v jutranjih urah v jedilnici. Projekt vključuje različne izobraževalne dejavnosti ter spodbuja zdrave prehranske navade pri mladih.

Več o shemi si lahko preberete na [spletni strani](#).

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK – za vrtec in OŠ

Projekt Tradicionalni slovenski zajtrk je osrednji dogodek dneva slovenske hrane v vrtcih in osnovnih šolah. Projekt je z leti prerasel v vseslovenski dogodek, ki zaživi vsak tretji petek v novembru in se iz osnovnih šol širi tudi v različne druge ustanove. Na ta dan naj bi uživali lokalno pridelana živila ali pa živila, ki so vsaj slovenskega porekla.

Na ta dan učencem in predšolskim otrokom ponudimo lokalno pridelana živila: kruh, med, mleko, maslo in jabolka. Poleg tradicionalnega zajtrka, vsako leto organiziramo tudi spremljevalne aktivnosti (npr.: obisk čebelarja,...).

Več o tradicionalnem slovenskem zajtrku si lahko preberete na [spletni strani](#).

3.3. Komisija za prehrano

Na začetku šolskega leta ravnatelj imenuje komisijo za prehrano za tekoče šolsko leto. Komisija usklajuje mnenja in predloge v zvezi s prehrano, sodeluje pri ugotavljanju zadovoljstva učencev in dijakov ter staršev in spremlja izvajanje dejavnosti, s katerimi šola spodbuja kulturno prehranjevanje.

Vanjo so vključeni: predstavnik zaposlenih v šoli, predstavnik zaposlenih v vrtcu, predstavnik staršev na predlog Sveta staršev ter predstavnik učencev na predlog šolskega parlamenta. Na seje komisije se redno vabi vodjo prehrane in vodjo kuhinje.

3.4. Sodelovanje v vrtcu in šoli

- Z vodjo kuhinje: dnevno, sprotno
CILJI: uvajanje novosti (zdrave jedi), dietna prehrana, tekoča problematika; poraba živil, odpadna hrana, recepture, upoštevanje smernic, HACCP standardi..
- z zaposlenimi v razdelilni kuhinji: po potrebi, 2x letno sestanek z vsemi zaposlenimi v kuhinji.
CILJI: organizacija dela v kuhinji, delitev dietnih prehran, transport, tekoča problematika..
- z ravnateljem, pomočnico ravnatelja, računovodstvom in vodjo vrtca: po potrebi.
CILJI: zagotavljanje ustreznosti javnega razpisa, prijava na razpis, oddajanje zahtevkov za shemo šolskega sadja in TSZ, tekoča problematika; odjava, prijava obrokov, finančni vidik
- s strokovnim kadrom (komisija za prehrano): 2x letno
CILJI: sprejemanje pripomb in predlogov v zvezi s prehrano, pogovor o organizaciji dela, tekoča problematika, skupno iskanje rešitev..

3.5. Sodelovanje z zunanjimi institucijami

- Urad RS za varno hrano,
- Zdravstvena inšpekcija RS,
- Inštitut za varovanje zdravja RS,
- Zdravstveni dom Idrija,
- CKZ Idrija,
- Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano.

3.6. HACCP sistem

HACCP sistem je postavljen s strani zunanje sodelavke, gospe Franke Rudolf dipl. san. Inž., zaposlene na Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano. Nadzor nad HACCP sistemom, se izvaja pod vodstvom gospe Franke Rudolf in vodjemkuhinje.

Vsa dokumentacija in obrazci povezani s HACCP standardi se nahajajo v pisarni vodja kuhinje.